

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 42.

V Ljubljani, v sredo 25. avgusta 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako sredo in saboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovni dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Shod v Idriji.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)

„Živela internacionalna socijalna demokracija!“ — temu klicu se je v nedeljo popoldne burno ploskalo na javnem shodu, katerega je sklicalo idrijsko politično društvo „Jednakopravnost“. Čudom smo se čudili, da je v Idriji tekom jednega leta storil se tolik korak iz narodnega v internacionalni tabor. Kdo je pač kriv tega? Naj bi prizori nedeljskega shoda, s katerim je socijalna demokracija pokazala vse svoje kričaštvo, vsem idrijskim razumnikom pomogli do treznega razmotrivanja razmer!

Na shodu sta poročala g. deželni poslanec dr. Danilo Majaron o deželnozbornem delovanju in o bratovski skladnici ter g. državni poslanec dr. Andrej Ferjančič. Prostorna pivarna „pri črnem orlu“, kjer se je shod vršil, bila je popolnoma natlačena občinstva. Večino so tvorili idrijski delavci; nekateri narodni gospodje, katerih navzočnost bi bilo na shodu želeli, so se odpeljali iz Idrije. Med navzočniki je bilo že davno pred začetkom opaziti skrajno napetost. Med delavci se je sukala socijalnodemokratski podpihač Zadnik iz Ljubljane. Žalostno je bilo gledati, kako gredo delavci na limanice socijalnodemokratskemu agitatorju, za katerega so med seboj baje po groših nabirali. Tu ni veljal noben fakt, da je g. deželni poslanec za Idrijo se mnogo trudil — Zadnik je prišel in s svojim plačanim prihodom je imel nakrat on največ zaslug za socijalno vprašanje. Najnelaskavejše so se zborovalci izražali o g. dr. Ferjančiču. Nehote smo se ob tem položaju spomnili pregovora, ki pravi: „Danes meni, jutri tebi!“ . . . Shodu je predsedoval podpredsednik „Jednakopravnosti“ g. Vidmar. Otvorivši shod, je dal besedo g. deželnemu poslancu

dr. Danilu Majaronu. G. poslanec je poudarjal, da je prišel v Idrijo zvest svoji obljubi, da hoče redno polagati račun o svojem delovanju. Največjega pomena bode na shodu razgovor o bratovski skladnici, za katero vprašanje se on jako zanima. Govoril je nedavno s strokovnjakom glede te stvari in dotični gospod ga je začudeno vprašal, če se za stvar briga kot advokat, ali kot poslanec. On meni, da se za stvar mora zanimati kot advokat in kot poslanec, kajti poslanec je advokat ljudstva. Na bratovsko skladnico so navezani interesi stotin delavcev z njihovimi rodbinami. Veseli ga, da so se nekateri delavci glede te stvari obrnili do njega. On rad pomaga, saj ve, da je procvit Idrije odvisen od blagostanja delavskega ljudstva. O delovanju deželnega zbora omenja, da je bilo zasedanje jako kratko. Deželni zbor je imel samo 16 sej. Samostalni predlogi o deželni zavarovalnici, o pospeševanju obrti in trgovine se bodo še le prihodnjič reševali. Njegov samostalni predlog glede mirovnih sodišč je bil vsprejet. Deželnega odbora stvar bode, opozoriti občine na dotični zakon ter jim dati potrebnih navodil in tiskovin. Mirovna sodišča bodo mnogo nepotrebnih pravnih prepričala. Na Gorenjem Avstrijskem se strogo pazi na to, da se mirovna sodišča vzdržujejo. Od l. 1890. do l. 1895. se je mirnim potom poravnalo 3075 pravnih. Koliko denarja je s tem prihranjenega narodnemu gospodarstvu! Govornik omenja boja za spremembo volilne pravice v kranjskem deželnem zboru in nasprotstva, katerega je ta sprememba našla pri večini pristašev katoliško-narodne stranke. To nasprotstvo je krivo, da se bode stvar še le v prvi seji prihodnjega zasedanja reševala.

On stoji na stališču direktne in tajne volilne pravice. Dne 3. marca se je v deželnem zboru o Idriji toliko govorilo, kakor še nikdar ne. Kot poslanec idrijskega mesta je opozoril

deželni zbor na žalostne razmere, ki vladajo glede provizij. Deželni zbor je kazal veliko zanimanje ter je jednoglasno sklenil primerno resolucijo. Nadejati se je, da poljedelsko ministerstvo pospeši stvar. Zanimal se je za preuredbo zdravstvenih razmer idrijskega mesta. Vlada se stoletja ni brigala za nezdrave zdravstvene razmere v Idriji. Da vladajo epidemične bolezni je vzrok nedostajanje vodovoda, kanalizacije. V deželnem zboru je predlagal, naj se posestnikom gnojnih jam nakloni podpora. Izposloval je 2000 gld. Za izboljšanje delavskih razmer v Idriji se je osebno zavzel pri ministru. Storil je vse, kar je bilo v njegovih močeh, brigal se ni samo za svoje volilce, temveč tudi za delavce.

Temeljiti, mirni govor g. dr. Majarona napravil je celo na socijalnodemokratske delavce viden utisek in tudi iz njihovih ust je bilo čuti po končanem govoru „dobro klicev“. Nato je govoril Zadnik, ki je imel nalogo na shodu vse negirati in zborovanje zavleči; imel je težko stališče. Povedal je, da je poslan od delavske stranke. On nima nič proti Majaronu kot človeku. Delal je, kot delavski prijatelj, a pot ni bila prava. Poslanec iz „privilegiranih“ stanov ne more imeti srca za delavce, ker bi sam sebi škodoval?! Kranjski deželni zbor je za nič, ker je v njem klerikalna večina. (Torej je dr. Tavčar, ki ima z Nemci večino, postal klerikalec! Opomba stavca) Na tak način, kakor se tukaj govori, pravi Zadnik, se nikamor ne pride. Kaj hodi Majaron prosjačit k ministru, on naj zahteva! Sedanji poslanci imajo sebične namene, oni iščejo zasebnih koristij. (Klici: Dokazati! To je infamno! Silen hrušč.) Zadnik pravi v zadregi, da je o dr. Majaronu že dejal, da ima dobre namene. (Dr. Ferjančič: Kaj pa državni poslanec? — Nič odgovora.) Zadnik konča svoj „govor“ z zatrdilom, da bode o drugih rečeh govoril, ko bo slišal drž. poslanca.

Gabrovčani.

(Odlomek iz nenatisnjene povesti.)

Mnogo dolgih let so bili Gabrovčani miroljubivi, pohleven narodek, o katerem se ni govorilo in ne pisalo. Koliko bojev se je bilo že v tem stoletju na Slovenskem, koliko črnila se je že potočilo za pravico in resnico in po nepotrebnem, koliko ostudnih, zasebnih stvari so spravili na dan tisti, ki se bahajo, da najzvestejše služijo domovini, koliko govorov je bilo že govorenih v dovtorna srca in koliko v veter, koliko opojne pijače je že preteklo po gladkih in raskavih grlih za blagor naroda, in kako je ob takem javnem in širokem življenju v ozkem okvirju že vse razcepljeno v stranke: — le Gabrovca se ni hotela dotakniti kuga strankarstva. Noben, noben dogodek ni mogel rušiti ravnodušnosti teh ljudi in složnosti v soseski. Sredi razburilnega političnega pehanja in ruvanja stal je Gabrovec miren in tih in skromen, kakor se gorsko jezerce ob najhujši nevihti ne gane, ker je branijo mogočne stene sovražne burje in ker je njega površje preozko, da bi se mogla vanj upreti z vsó silo jeza viharjev. Vemo, da je že časih kakšnega slovenskega pisatelja, gredočega prek Gabrovca, zamikalo, napisati kaj o vasi — tako se mu je zdel kraj primeren za sanjave

povesti — in da je spraševal po vasi, kaj-li se je posebnega pripetilo tam; a ljudje mu niso mogli povedati ni o norih ženskah, ki bi se zaradi nesrečne ljubezni klatile po gozdih, ni o kaki veliki goljufiji, ni o sprijenih ženskah ali moških, ki bi se dali stlačiti v široke predale naturalistiškega romana, ni o groznih ubojstvih ali drugih srce pretresujočih stvareh, ni o jeklenih značajih, rodivših se v dolini, radi katerih bi se bil dvignil izven vsakdanjosti in izven domačih hribov; govorili so mu le o teletih, krompirju i. t. d., tako da je gradiva želeč siromak s prazno malho moral romati dalje. Tudi časnikar tam ni dobil snovi; kako bi je pač dobil v vasi, kjer se je nahajala samo jedna stranka, stranka delavnih, molčečih in potrpežljivih ljudi.

Oh, to je bilo tako v Gabrovcu, a zdaj je že vse drugače. Tudi to tiho gnezdo spremenilo se je v zadnjem desetletju v hrumeč meh, poln hudogledih os in porodili sta se v soseski dve stranki, ki sta se časih spoprijeli in zbili s koli in poleni, kar priporočamo v posnemo našim časnikarjem s tem pogojem, da nam ne smejo javljati svojih bojev. Povod temu gabrovškemu razdorju je bil imeniten in vreden, da se zabeleži in ohrani poznim rodovom v poduk in kratek čas, in pa zato, da bode učenjak, ki se kdaj podstopi, da napiše najnovejšo zgodovino gabrovške vasi, prečitavši to povest, vesel tlesnil

z rokama in kolikor toliko zajel iz pričujočega vira, ter ga hvaležen pohvalno omenil.

Stara Grška je procvitela vsled svoje ugodne lege, in po svoji legi je gabrovški svet takšen, da sta morali na njem prej ali slej dvigniti glavi dve mogočni stranki: manjši del soseske leži ob cesti in je rodovitnejši, torej tudi bogatejši in uglednejši, nego drugi, večji del, ki leži v hribih. Ta okolnost je pričnila, da so imeli dolinci od pamtiveka v svojih rokah vsa častna opravila, ki so združena s cerkveno upravo in cerkvenim slavjem: ključarja sta bila dolinca, cerkvenik dolinec, pevke so bile dolinke, cerkveno bandero in nebo so nosili pri procesijah vselej samo dolinski fante in možje. V starih, dobrih časih se hribovci za to dolinsko prevago niti zmenili niso; začeli so o stvari premišljevat in umstovovati še le tedaj, ko so poleg Pratičke dohajale že tudi druge knjige v njih hribe. Vseobča, vedno širje sloje človeštva objemajoča kultura ima to slabo stran, da je izpodkopala tisto z vsem zadovoljno, Bogu ugodno, nam pa že skoraj neznanu in nerazumno najivnost starih časov in na njeno mesto postavila razborito umstovovanje. Dá, čitati so začeli hribovci in razborito umstovovati. Razbistrili so se in že so mislili, da sede poleg same modrosti in gledajo vanjo. No modrost bi primerjali trdemu hlebcu, katerega je Bog dal na zemljo; in mi sedimo poleg hleba in skušamo s svojimi topimi

G. dr. Majaron odgovarja povse mirno, da ga mestni mandat ni oviral, potezati se za delavski stan. Zasebnih koristij od svojega poslanstva nima, pač pa škodo. Dijet ne pridruže za se. Da se je za koristi delavcev potezal, to vender ne more biti greh. Ministrom pa ne more, kakor zahteva Zadnik, nastavljeni revolverja.

G. K. Habè izraža ogorčenje, da socijalno demokratična stranka takim načinom nastopa sedaj tudi proti idrijski narodni stranki in to s pomočjo plačanih ljudij. Dokler v državnem zboru socijalnodemokratična stranka ni delala obstrukcije z Nemci in dokler se ni tako pokazala, kakeršno se je pokazala danes, je on simpatizoval s to stranko.

Zadnik pravi, da če se hoče razpravljati tu narodno vprašanje, razgovor neha.

G. dr. Ferjančič poroča na to o delovanju državnega zbora. Slovenci, Hrvatje in Rusi so se združili na Dunaju v skupen klub. Razmere so bile silnejše, nego nazori strank. Te razmere so poslance prisilile, da so se združili. Omenja pomen desnice in jezikovnih naredb. To pravico so hoteli Slovanom snesti Nemci in socijalni demokratje. Jezikovne naredbe so Nemcem samo izgovor, da morejo ropotati. Jezi jih, da so ob nadvlado v Avstriji. (Mednarodni Zadnik je pri teh Ferjančičevih besedah ožjemu krogu živahno zatrjeval, da se je Nemcem z jezikovnimi naredbami storila silna krivica!) Začetkom septembra pride poljedelski minister v Idrijo — takrat naj se skrbi, da bo o razmerah temeljito poučen. Govornik mu je posebno pripočil napravo vodovoda. Konečno ožigosa nastop socijalnih demokratov na shodu „Jednako-pravnosti“. Fraze smo slišali od njih na osnovnem shodu „Obrtne zveze“ v Ljubljani, fraze, pripravne slepiti nevedne ljudi, smo slišali tudi v Idriji! — Med govorom se je čutila splošna nezadovoljnost in govornik je prekinil. Govoru ni sledilo odobravanje.

Zadnik zopet govori. Taji, da so socijalni demokratje z Nemci delali obstrukcijo. Govori o dr. Kreku, ki ni idrijski poslanec, in o galiških razmerah. Krščanska slovanska zveza je pod Šušteršičevo komando (Klici: Ni res! Predsedniki se menjavajo). Klerikalna stranka ni nič storila, narodna stranka tudi nič — kaj je pa socijalnodemokratična stranka storila, pa govornik ne pove. Živela internacionalna socijalna demokracija! (Viharno ploskanje!)

Potem je prišla na vrsto razprava o novih pravilih za bratovsko skladnico pri idrijskem rudniku. Takoj začetkom te obravnave je državni poslanec g. dr. Ferjančič zapustil dvorano ter se ni več vrnil. Pri bratovskih skladnicah se gre za vprašanje, kakšne podpore naj dobivajo delavci v slučaju bolezni, nezgode in onemoglosti

noži odkrojiti od njega ali nismo v stanu: le kako drobtino odkrušimo, katero časih s pridom, časih brez prida prebavimo: in le Bog sam pozna do kraja ta hlebec. Sedé poleg onega hlebca so hribovci kar na mah zapazili, da niso popolnoma ravnopravni z dolinci, ker ti ne dele ž njimi častnih crkvenih opravil. Jeli so polagoma premišljevali, kako bi dosegli ravnopravnost, katera se spodobi po božjih in človeških postavah. Najbolj jih je mikalo, da bi dobili v svojo oblast cerkveno bandero in nebo. Kako mogočno so se postavljali dolinci pri procesijah, noseč ta cerkvena znamenja, v tem ko so oni, hribovci, capljali ponižno v zadnjih vrstah! Oh, koliko je krivice na svetu! In po dolgem vztranzem boju, ki je zvest tovariš umstvomovanja, jeli so nagovarjati dolinske može, bodisi v krčmi, bodisi po poti gredoč za voli, da bi bilo pravično in lepo, ko bi se dolinci menjavali s hribovci v onih častnih opravilih. Ali tu so jo skupili siromaki. Dolinci, ki so okorni in trdi kakor les, po katerem se imenuje njih vas, so se pokazali nepristopne takim željam. „Postavite si sami svojo cerkev kje vrh hriba, ako se res hočete šopiriti, ali ta cerkev tukaj je naša in nam gre prvaštvo!“ Tako so odbili svoje plebejske sožupljane. Tako govoričenje je zaneslo ogenj v streho. „Oče nebeški, ali je tako lahko postaviti novo cerkev! Pripraven svetnik se že dobi zanjo, ali denar, denar,

zá se, za svoje udove in sirote, odnosno koliko naj prispevajo v ta namen poleg erarja. To je torej za idrijske delavce, katerih je okoli 1200, naravnost velikanskega pomena. Ker je pa silno težko razumeti dotične zakone in na njih podlagi sedaj delavcem predloženi načrt novih pravil, zato so naprosili poslanca dr. Majarona, naj bi jim pomagal zavzeti kolikor moči pravo in za delavce ugodno stališče. G. poslanec se je rad lotil težkega proučavanja vsega gradiva in že dva dni pred shodom pripeljal se je v Idrijo, da bi vse potrebno pozvedel. V soboto zvečer je imel štiriurno posvetovanje, h kateremu so bili povabljeni zaupni možje vseh delavskih strank, to je narodne, katoliške in socijalistične. Da bi pa imeli vsi delavci priliko izražati svoje težnje, zato se je na njegovo željo sklical tudi javni shod.

G. dr. Majaron je torej začel svoje predavanje, v katerem je najprvo razložil pomen in namen starih bratovskih skladnic, posebno idrijske, stoletja stare bratovščine. Te skladnice tudi po prvih splošnih določilih v rudarskem zakonu iz l. 1854. niso imele enotne uravnave, niti zdrave podlage, ampak je bilo vse zavisno od pravil, katera so bila različna in čestokrat pod nadvlado podjetnika sestavljena. Posebno je bila po njih omejena svoboda delavcev. Gosp. poslanec je pripovedoval, kako je konečno prišlo do zakona iz l. 1889., s katerim se je zaukazala reforma vseh avstrijskih bratovskih skladnic. Kritikoval je z delavskega stališča ta zakon, čigar pomankljivost dokazuje že to, da ga je bilo treba preurediti in dopolniti s tremi zakoni v dveh naslednjih letih. Tudi sedaj še marsikaj ni v redu, a vzlic temu je treba vse rudarske bratovščine spraviti v sklad s temi zakoni, in če bi delavci ne hoteli nič slišati o tem, tedaj napravi rudarsko poglavarstvo brez njih nova pravila. Boljše je torej, da delavci izkoristijo nove zakone, kolikor se dá, in tako izrazijo svoje zahteve pri preustroju skladnice. Gosp. poslanec je na to razložil novo uravnavo bratovščin in konečno dejal, da je glede na to, ker bodo idrijski delavci že v nekaj dneh primorani izjaviti se, on pripravljen, sedaj na javnem shodu pretresati ves načrt pravil.

Po tem splošnem uvodu, katerega so mnogobrojni delavci z največjim zanimanjem poslušali, oglasi se k besedi sodrug Zadnik ter pravi: da mu je dr. Majaron vse, kar je povedal „iz ust vzela“ (kako skromna trditev krojača nasproti pravniku!); da pa obžaluje, ker se je dr. Majaron toliko trudil, ker dr. Majaron je prepozno prišel glede na to, da so delavci od socijalističnega strokovnega društva bili že pred leti poučeni, kako se jim je glede novih pravil ravnati, in da bi bila torej sedaj gola potrata časa, ako bi se še o tem razpravljalo.

Tej predrzni trditvi je odgovoril g. dr. Ma-

kje ga uzeti, da se cerkev postavi? Kaj pa cerkev, v kateri smo bili vsi krščeni, da ni tako naša, kakor vaša? Ali ne dajemo mi po svoji moči toliko denarja Bogu v dar, kakor dolinci? Kje so naše pravice? Pravica na dan! Tako so zaviknili in vzrasli hribovci. Če se začne govoriti o pravicah, ondi ni daleč brezpravnost, nasilje, in kar je podobnih izrazov, ki do dna pogrejejo človeka, in tudi ni več daleč do revolucije. To stoji pisano na listih svetovne zgodovine. In premišljevale o pravici, začutili so hribovci tekom let, da se jim prav za prav velike krivice godé na svetu in da so vsega tega krivi dolinci. In našel se je naposled podpihovalec in šuntar, ki je dobro nahujskal hribovsko stranko zoper dolinsko. Ta laži-osrečevalec človeštva je učil po hribih, da je vsaka složnost to, kar spanje. Ko bi se hoteli ž njim ukvarjati, lahko bi mu rekli, da je pravo povedal, kajti kakor spanje okrepi človeka, tako složnost človeško družbo. No tisti zofist je s svojo priliko spajal drugačen zmisel, namreč ta, da brez strankarskega življenja ni pravega življenja. In svetoval je hribovcem, ko jih je našel dosti ogrete, naj se pri prihodnji procesiji s silo polaste onega, kar se jim ven in ven odreka. S silo! — Oh kam nas tira umstvomovanje! Neizogibno v revolucijo!

(Konec prihodnjic.)

jaron: da je njemu nekaj povse novega, da o tem tudi socijalistični zaupni možje pri predposvetovanju niso ničesar omenili; da je on (dr. Majaron) bil za pomoč in svet naprošen od delavcev, kateri imajo še le kakih pet tednov načrt novih pravil na vpogled; da nikakor ne more škodovati, ako se o tem vpricho vseh delavcev javno razpravlja; da bode njega posebno veselilo, ako g. Zadnik tudi sam tukaj pove svojo misel o tej, za vse delavce brez razlike prevažni zadevi. Zbrani delavci so tem besedam hrupno pritrdjevali in zahtevali, naj se preide v podrobno razpravo. G. dr. Majaron je nato razkladal posamezna določila, poudarjal, kaj bi se dalo tu in tam zboljšati, ter so se mnogi delavci k posameznim točkam oglašali, samo sodrug Zadnik ne. Ko pa je prišla na vrsto določba zastran razmerja med prispevki v provizijsko blagajnico in med bodočimi provizijami za delavce, kateri stopijo v delo šele po novem statutu, in ko je dr. Majaron razložil, da se mu sicer ta zavarovalno-tabelični način za delavce ne vidi pravičen in praktičen, da pa se to vsled zakona ne da predrugačiti, tedaj je vstal sodrug Zadnik in s kričečim glasom rekel: „Saj sem dejal, da je vse potrata časa! Kaj bomo še nadalje to poslušali, ko se ne da spremeniti! Kaj bo dr. Majaron govoril!“ To govoričenje, ki je v vseh dobromislečih obudilo skrajno ogorčenje, je nazadnje tudi dr. Majarona, čigar potrpežljivost je bila občudovanja vredna, premagalo. G. poslanec je torej izjavil, da mu ta nagajivost more biti konečno preveč, da si pri takem resnem delu ne da metati polen pod noge in mora, obžalujoč trezne delavce, reči, da razprave ne nadaljuje, dokler iz dvorane ne odide Zadnik, ki namenoma hoče posvetovanje onemogočiti. Nastala je na to tišina, katero rodi nepričakovano presenečenje. Kmalu na to so se začuli glasovi: „Ven ž njim!“ Ker „sodrug“ Zadnik po nekolikem čakanju ni hotel ostaviti dvorane, je predsednik zaključil peturno zborovanje. Delavci pa so se vsuli okoli g. dr. Majarona, med njimi tudi soc. demokratje, in, vidno potrti, prosili ga, naj ne zameri, ker tega niso oni zakrivil, odnosno niso pričakovali, da se bode „sodrug“ tako védel, in naj še nadalje ostane delavcem prijatelj in podpornik. G. poslanec je odgovarjal, da ga ta dogodek ne bo motil v nadaljnem delovanju. Obžalovati pa mora, da se mu je na tak brezvesten način preprečevalo, sodelovati pri stvari, za katero se je z vsemi močmi zavzel, ker je res neizmerne važnosti za bodoči položaj idrijskih delavcev.

S tem je končano poročilo o shodu, ki je v pravi luči pokazal postopanje naših socijalističnih voditeljev. Očividno je bilo, da njim ni niti prav, če se poslanec druge stranke poteza za delavske koristi. Ne te koristi, ampak strankarska strast in zavist vodita njih „delovanje“. Zato pa motijo tudi tiste pri delu, o katerih so, kakor je sodrug Zadnik sam izrecno naglašal glede posl. dr. Majarona, prepričani, da so dobrohotni možje in delavski prijatelji. Idrijski delavci pa iz tega shoda posnamejo lahko dober in zdrav nauk za prihodnost. Le potem se ne bodo kesali.

Izvirni dopisi.

Z Rečice na Štajarskem, 22. avg.
Dne 18. t. m. je zborovala podružnica sv. Cirila in Metoda na Rečici v Savinjski dolini. Zborovanje se je pričelo s cesarsko pesnijo, katero so udarjali prav izborno vrli rečiški in mozirski tamburaši. Na to je pozdravil gospod predsednik došle goste in se spominjal koncem svojega pozdrava rojstnega dne presvetlega cesarja, kateremu so navzoči zaklicali trikrat „živio!“

Po poročilih gg. denarničarja in tajnika in po izvolitvi novega odbora se je začela prosta zabava. Za razveseljevanje skrbeli so tamburaši in moški pevski zbor. Toda navzlic temu ni bilo v družbi nikakoršnega življenja, zdelo se mi je vse nekako mrtvo. Mislim, da je bila temu kriva prepričana udeležba. Niti trideset oseb nisi naštel! Kako živahno je bilo lansko leto! Popolnoma smo pogrešali letos gostov iz Gornjega Grada in iz Ljubnega, ki so nas prejšnja leta, osobito zadnji dve leti, vedno počastili v lepem številu,

Kaj pa je zakrivilo tako pičlo udeležbo? Moje mnenje je, da se je predolgo odlašalo s povabili, tako da do zadnjega trenutka tako rekoč niso vedeli udje, se bo li vršilo zborovanje, kakor običajno, na rojstni dan cesarjev, ali ne; šele par dnij poprej so se povabili udje, in to samo ustmeno. Na ta način mnogi niti zvedeli niso za veselico, drugi pa so si mislili: Če toliko nisem vreden, da bi dobil pismeno povabilo, ali vsaj od kake zato pooblaščen osebe, temveč zvem o zborovanju le tako od strani, ostanem rajši doma. Vsled takega ravnanja trpi le družba škodo. Upamo, da bode prihodnje leto drugače. Brez zamere za ta opomin! R.

Politiški pregled.

Nemški poslanci so dne 23. avgusta na sestanku v Pragi po ostri debati sklenili, da se ne udeležijo pravnih konferenc in da se nemške stranke ne smejo dogovarjati z nobeno vlado o spravi s Čehi, dokler se ne preklicajo jezikovne naredbe.

Nemški zazgrajachi zaradi jezikovnih naredb še vedno ne mirujejo. V nedeljo dne 22. avgusta so hoteli napraviti shod v Ašu na Češkem, ki je bil pa prepovedan. Pripeljalo se je z železnico okoli 500 oseb. Peli so „Wacht am Rhein“, ko so šli v mesto. Ker tu niso smeli zborovati, so šli čez avstrijsko mejo v Wildenau, a bavarska oblastva so jih zapodila nazaj. Ko so se povrnili, so s palicami nabili okrajnega komisarja Brusaka in koncipista Prušo, ker sta jim prepovedala zborovati, in zdravnik je moral obezati ranjenca. Nato je prišel žandarmerijski major Zupančič z 59. žandarji, ki so obstopili kolodvor in brzojavno se je poklical na pomoč jeden bataljon domobrancev. Ko so prišli vojaki, je nastalo grozno vpitje. Druhal se jim je upirala, metala kamenje in bilo je mnogo zaprtih. Kamenje je zadelo dva častnika in več drugih vojakov, jeden vojak je bil težko ranjen. Po polnoči se je napravil mir. — Nagajali so Nemci Čehom tudi v Plznu V nedeljo od 4. ure popol. do 11. po noči je bilo mesto zasedeno od vojakov. Zvečer ob 9. uri so se morale zapreti vse hiše, niso se pa zaprle gostilne. Okna pri tiskarni, kjer se tiska „Pilsener Zeitung“, so vsa pobili. Trije so bili ranjeni težko in dva lahko. Vojaštvo je aretovalo zaradi upornosti 33 oseb. Poslanec Iro je izzival plzenske Nemce, da naj vstrajajo v boju.

V Budapešti je 15.000 zidarjev in zidarskih delavcev začelo strajkati.

Stojlov obžaluje. Po naročilu bolgarskega ministerskega predsednika dr. Stojlova je prišel bolgarski agent dr. Sirmadjev v c. in kr. zunanje ministerstvo na Dunaju ter je podal izjavo, da je bilo poročilo v „Berliner Localanzeigerju“ o razgovoru Stojlova z dopisnikom omenjenega lista bistveno pokvarjeno. Izjavil je tudi, da Stojlov nikakor ni imel žaljivega namena proti Avstro-Ogerski in proti naši cesarski hiši in zato dotične publikacije, ki niso izraz njegovega mišljenja, globoko obžaluje. Zaradi te izjave, ki zadošča zahtevam avstrijske vlade, se smatra razpor med Avstrijo in Bolgarsko poravnana.

Faure v Petrogradu. Veličasten je bil v Rusiji vsprejem francoskega predsednika Faure-a. V Kronštad mu je šel naproti car, ki ga je poljubil in objel. Pri slavnostnem obedu v Petrovem dvoru je car poudarjal v prisrčni napitnici veselje vse Rusije, da močne vezi prijateljstva in glohokih simpatij vežejo Francijo in Rusijo. Faure je odgovoril, da je prišel na Rusko vsled iskrene želje vsega francoskega naroda, da se utrdijo mogočne vezi, katere vežejo obe državi. Srce obeh narodov bije v jedni misli medsebojne zvestobe in miru.

Mirovna pogajanja v Carigradu so se odložila. Anglija grozi odstopiti od sodelovanja, ako še ne izpraznijo Turki Tesalije, Nemčija pa, ako se ne vsprejmo nasvetovani predlogi. Grki so nevoljni, ker peša blagostanje dežele. V nekem gledališču je 3000 oseb zahtevalo, da naj se nadaljuje vojska. Časniki pa pravijo, da take manifestacije niso resne.

Pet Armencev so usmrtili v Carigradu, ker so metali dinamitne bombe na dvorno palačo. Patrijarh je izdal pastirsko pismo, v katerem obsoja atentate in svari Armence, da naj bodo mirni.

Anarhist Angiolillo, ki je umoril španjskega ministerskega predsednika, je bil usmrčen dne 20. avgusta v San Sebastianu. V Vergari je policija prijela italijanskega anarhista Josipa Rossija, katerega so zasledovala že španjska francoska in italijanska policijska oblastva.

Domače novice.

Osebne vesti. Na Bled je prišel dne 18. t. m. na povratku iz Indije, kjer je preiskoval kugo, znani bakterijolog prof. dr. Koch iz Berlin. — Pri Sv. Joštu pri Kranju je umrl 23. avgusta nagle smrti č. g. eksposit Frančišek Tavčar. Bil je blaga duša. — V Ljubljani je umrl dne 24. avg. g. Gabrijel Urbas, kontrolor deželne bolnice. — Č. g. Francu Porenta, župniku na Sori, je podeljena župnija Križe pri Tržiču.

Za vseslovenski shod. Slovenci izven Kranjskega jako pridno agitujejo. Njihovi listi dan za dnevom pozivljajo, naj rodoljubje udeležbo v mnogobrojnem številu naznanjajo pripravljanim pododsekom na Koroškem, Štajarskem in Primorskem. Kranjski Slovenci pa skoro ne vedo, kje imajo prijaviti vdeležbo. Za agitacijo se od merodajne strani na Kranjskem skoro ničesar ne stori. Izvenkranjski slovenski listi vsprejemajo do 25. t. m. oglase za vdeležbo. Zakaj se na Kranjskem ni mislilo na tak način oglaševanja? Ali se bomo morali tudi na vseslovenskem shodu kranjski Slovenci pokazati zaspance? Ali bodo s Kranjskega imeli na shod vstop le nekateri izvoljenci in ne narod? Ker se ima shod vršiti v prvi polovici meseca septembra, je skrajni čas, da se tudi na Kranjskem uvede taka agitacija, kakeršno za vseslovenski shod razvijajo izvenkranjski Slovenci. Zato naj se pobriga pripravljani odbor v Ljubljani! — Poročilo o koroških razmerah bode imel na vseslovenskem shodu koroški deželni poslanec g. Grafenauer, o štajarskih pa štajarski deželni poslanec, g. dr. Dečko. — O vseslovenskem shodu bomo še govorili in omenili tudi želje, ki nam prihajajo od raznih strani. Povemo pa že danes, da je jedna misel vseh Slovencev: Tako ne gre več dalje! Vseslovenski shod se mora pobrigati tudi za naše notranje razmere. Že dogodki zadnje nedelje v Idriji kličejo dovolj glasno: Zjedinito se krščanski Slovenci proti mednarodnim socialistom, kateri v naši sredi več škodujejo krščanstvu in narodnosti, kakor tuji sovražniki!

G. dr. Ivan Tavčar namerava prirediti shod v Novem Mestu, kjer bode poročal o „zvezi“.

Slovenci — častna izjema? „Slov. Narod“ piše o Verganijevi zadevi, da je notoričen slepar na mestu urednika uglednega lista pri nas nekaj nezaslišanega. — Kaj ne, da Vergani še ni bil nikdar grof, gospod Malovrh?

Najnovejša izjava jugoslovenske socialno-demokratske stranke se glasi: „Slovenski socialist je odločen narodnjak, ali tudi odločen mejnarodni socialni demokrat.“ („Svoboda“ 23. avgusta). Razumi to, kdor moreš!

Poštni nadkomisar Corà se je poslovil in odpotoval v Inomost, to poročila tržaški „Piccolo“, in zaradi tega bode menda vender enkrat res. Karakteristično je, da si je Corà ravno ta židovski list izbral, da mu posveti lepo parfimiran epilog. „Piccolo“ pravi, da je Corà bil najčistejši in najboljši uradnik tržaške pošte (gratuliramo!) in da je na Kranjskem razkril nebrojno in neverjetno število goljufij; v slovenskem časopisju da so potem vsacega takega goljufa proglašali za narodnega mučenika in ubogi Corà postal je žrtva vojske, ki mu jo je napovedalo slovensko-hrvatsko časnikiarstvo. Konečno želi „Piccolo“ „izvrstnemu in odličnemu“ uradniku, ki zapušča v Trstu brez števila prijateljev, naj se oddahne v Inomostu grenkosti, ki jih je pri nas pretpel kot žrtva svojega poklica. — Tudi mi želimo slavnemu Corà prav srečno pot. Njegova dela naj gredo za njim! Tržaškimi Italijanom naj bode prepuščeno, dvigniti tega

moža nevenljivega spomina v oblake, pri nas na Slovenskem imamo pa svoje in druge pojme o — morali“.

Mestna godba v Ljubljani. Piše se nam: Sedaj se mnogo govori o možnosti, da se ustanovi mestna godba. Za stvar naj bi se v prvi vrsti zavzelo slovensko „Dramatično društvo“. To omenjamo radi tega, da to društvo, oziroma njegov predsednik ne bo pozabil poslati, ako se bode o stvari razpravljalo, k razgovoru društvenega zastopnika, kakor je to že jedenkrat storil. Stvar je velike važnosti za Ljubljano, torej naj se jedenkrat resno v roke vzame!

V duhovsko semenišče ljubljansko sprejeti so naslednji gimnazijski abiturijentje: Cuderman Josip iz Trstenika, Gaberšek France iz Homca, Juvan Iv. iz Šmartna, Erjavec France iz Preske, Janc Ignacij iz Tržiča, Kalan Jakob iz Dobrave, Kogovšek Miha iz Dravelj, Lombar Anton iz Trstenika, Lomšek Ivan iz Cerkelj, Mencej Josip z Iga, Merkun Anton z Iga, Miklavčič Ignacij iz Škofje Loke, Okorn Matija iz Št. Jurija, Pavlin Andrej iz Cerkelj, Razboršek Jakob iz Čemšenika, Šparovic France iz Dupelj, Vidmar France iz Ajdovca, Volc Alojzij iz Kranjske Gore, Zaplotnik Ignacij iz Gorič.

Vojaške vaje. Dne 27. t. m. pride v Ljubljano pešpolk št. 27., drugi dan pešpolki št. 47., 87. in 97. Nekaj dnij imeli bomo v Ljubljani štiri vojaške godbe.

„Sokolski“ izlet v Idrijo. Poleg ljubljanske „Sokola“ izleti prihodnje nedeljo v Idrijo tudi postojinski „Sokol“. Vsekako je izlet „Sokolov“ v Idrijo za narodno stvar velikega pomena. V Idriji, kjer socialna demokracija delavstvo bega, da internacionalnost pozdravlja s „Slava“ klici, treba je nujno pojavov narodnega čutstvovanja. Naj bi izlet „Sokolov“ v nedeljo blagodejno oživil narodno mišljenje vseh idrijskih delavcev. Priprave za vsprejem gostov vodi odbor idrijske „Narodne čitalnice.“ V ponedeljek je odbor v navzočnosti staroste postojinskega „Sokola“ g. dr. Treo ta določil glavne točke vsprejema. Okolu 10. ure dopoldne bode vsprejem gostov, odbor bode poskrbel, da si bodo mogli ogledati gostje vse idrijske znamenitosti, v prvi vrsti rudnik. Opoludne bode banket, popoldne pa izlet na „Zemljo“, kjer se bode vršila ljudska veselica. Ker je nedeljski izlet za vsakega zanimiv, pohiti naj v nedeljo poleg „Sokolov“ mnogo narodnega občinstva v Idrijo. Prilika, ogledati si slavno rudarsko mesto, je sedaj najugodnejša.

Koncert v Radovljici obeta biti, kakor se nam poroča, prav zanimiv. Svoje sodelovanje je obljubil iz posebne prijaznosti g. režiser R. Inemann iz Ljubljane. Predstavljal bode dva komična solo-prizora. „Gorenjski Sokol“ vdeleži se veselice „slov. pevskega in bralnega društva Triglav“ v Radovljici korporativno ter uprizori pred koncertom na mestnem trgu javno telovadbo, na kar opozarjamo vse rodoljube iz okolice.

Strela je udarila zadnji petek v stolp župne cerkve v Smedniku, grozno skakala po cerkvi semtertja in napravila do 200 gld. škode.

Lepa volila. Pokojni L. Verbič, ki je umrl v Lazih pri Borovnici, je volil 5.000 gld. za mašno, oziroma ubožno ustanovo, 2.000 gld. za ustanovo borovniškimi šolarjem, 200 gld. družbi sv. Cirila in Metoda in 100 gld. „Narodnemu domu“ v Ljubljani.

Iz Logatec se nam piše, da se je vsled vrhniške slavnosti, ki se vrši prihodnje nedeljo dopoldne, napovedalo birmovanje v Logatcu na popoldne, kar malokomu ugaja.

Nova uradna oprava za uradnike pri sodiščih. Uradna „Wiener Ztg.“ objavlja odloke pravosodnega ministerstva glede uniforme sodnijskih državnih uradnikov in glede sodnijskega pripravljalnega službovanja. — Talar in biret, podoben onemu naših duhovnov, bo v prihodnje uradna oprava vseh onih, ki nastopajo pri sodiščih kot uradne osebe. — V to vrsto spadajo poleg sodnijskih uradnikov tudi zagovorniki.

Hrvatsko narodno gledališče v Zagrebu bode postalo zavetišče slovenski Muzi. Poleg nove Funtkove drame proizvajala se bode na hrvaškem narodnem gledališču tudi nova Par-

movna opera, kateri piše hrvatski pesnik Harambašič. Naši pesniki in skladatelji se bodo torej pričeli ravnati po pogovoru: „Le črevlje sodi naj kopitar!“ in torej svojih del ne bodo dali v roke sedanji intendanci slovenskega gledališča v Ljubljani.

Intermezzo iz opere „Ksenija“, katero je kakor znano, uglasbil odlični slovenski glasbenik g. Viktor Parma, c. kr. okrajni komisar v Logatcu, vzbuja povsod, kjer se zaigra, občudovanje občinstva. Te dni se mu občinstvo v Graubündnu v Švici kar ni moglo načuditi. Na Hrvaškem je sosebno priljubljena točka vojaških godb — samo v Ljubljani, kjer se je prvič proizvajal ta prekrasni umotvor, se ga zadostno ne ceni. Vojaška godba nam igra nemške valčke ter se izgovarja, da nima slovanskih skladb. Ako že ne ve za češke in ruske, nauči naj se vsaj Parmov intermezzo, vsaj ji je, kakor čujemo brezplačno na razpolago. Dobro bi sploh bilo, da bi se glede slovanskih točk vsa slovenska društva v Ljubljani skupno obrnila do vojaške godbe.

Društva.

Slov. katol. delavsko društvo je priredilo v soboto dne 14. t. m. društven shod v gostilni pri „Kroni.“ Poročala sta gg. Gostinčar in Kuntara o solnograškem delavskem obrtnem shodu. Shod je bil prav dobro obiskan.

Slavnost na Vrhnikih. Katol. društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhnikih vabi k slovesnemu blagoslovljenju društvene zastave in društvenega doma, katero izvršuje Nj. ekselencija gospod knezoškof dr. Jakob Missia v nedeljo dne 29. avgusta 1897. Vspored. I. V soboto dne 28. avgusta zvečer: Mirozov po trgu. Podoknica kumici gospoj V. Jelovšek. II. V nedeljo dne 29. avgusta: 1.) Do 1/2 ure pozdrav in sprejem došlih društev in gostov pred Društvenim domom. 2.) Ob 3/4 ure odhod vseh društev z ovenčanami zastavami k božji službi v dekanjsko cerkev. 3.) Ob 9. uri blagoslov zastave, potem cerkveni govor in sv. maša. 4.) Po končani službi božji slovesen obhod vseh društev skozi trg k Društvenemu domu. 5.) Razporedba vseh društev pred Društvenim domom. 6.) Blagoslovljenje Društvenega doma. a) cerkveno blagoslovljenje

po prevzvišenem knezoškofu; b) slavnostna himna, zložil dr. Jan. Ev. Krek, uglasbil P. Angelik Hribar, poje domači društveni zbor; c) cesarska himna, igra slavna domžalska godba. 7.) Slavnostna seja v dvorani Društvenega doma. 8.) Skupni obed na vrtu Društvenega doma ob 1. uri. 9.) Pri ugodnem vremenu ob 3/4 ure odhod vseh društev z zastavami k cerkvi presvete Trojice k slovesnim litanijam. 10.) Ob 5. uri velika ljudska veselica na vrtu Društvenega doma. Sviranje slav. domžalske godbe, nastopi raznih pevskih zborov, v mraku razsvetljava Društvenega doma, zažiganje umetalnega ognja itd. Vstopnina k ljudski veselici 20 kr., za ude raznih društev 10 kr. Preplačila v korist Društvenega doma se hvaležno vsprejemajo. Opomba: Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Listki za skupni obed à 60 kr. se bodo dobivali na slavnostni dan v Društvenem domu.

Akad. fer. društvo „Sava“ sklicuje zopet občni zbor, kateremu želimo obilne vdeležbe.

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah. Vabi na veliko slavnostno veselico s petjem, godbo, igro in plesom, katero priredi ob priliki otvorjenja barkovljanskega „Narodnega doma“ v nedeljo dne 29. avgusta 1897. v velikem, lepo odličnem novem Narodnem vrtu v Barkovljah. Pri slavnosti sodeluje: Veteranska godba, pod vodstvom gosp. Fr. Majcena; Pevsko društvo „Adrija“, pod vodstvom Hr. Ražema. Igro predstavljali bodo društveni diletantje. Začetek slavnosti ob 4 1/2 uri popoldne. — a) spreved z godbo iz društvene gostilne v nove slavnostne prostore; b) otvorjenje „Narodnega doma“, c) kratak ples; d) točno ob 6. uri koncert z igro in potem ples. Vstopnina: na veselico za osebo 30 kr., k plesu za gospode 50 kr., k plesu so gospe in gospodične vstopnine proste.

Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Logatcu priredi dne 5. septembra veselico. Pri veselici sodeluje oddelek pevskega društva „Ljubljana“. Dobro bi bilo, ko bi ji v delavnosti sledila tudi ondotna moška podružnica.

Posojilno in konsumno društvo v Pohorju (poleg Kopra). Vabi na veliko veselico, katero priredi v nedeljo dne 29. avgusta 1897. Začetek točno ob 5. uri popoldne. V razporedu je godba, petje, govor in ples. Peli bodo pevci iz Ricmanj, Tinjana in Dekanov.

Razne stvari.

Geologi v Petrogradu. Od 27. avgusta do 5. septembra zboroval bode v Petrogradu sedmi mednarodni kongres geologov. Predsednik pripravljalnega odseka je akademik A. Karpinski in častni predsednik je veliki vojvoda Konstantin Konstantinovič, predsednik akademije znanostij. V Petrograd bodo tačas prišli tudi zdravniki, ki imajo sedaj dvanajsti medicinski kongres v Moskvi. Petru Velikemu se ni sanjalo, da bode prestolnico, katero je on utemeljil, obiskalo v enem letu toliko vladarjev in učenih gostov.

Italija, založnica zavratnih morivcev. — Celo Evropo je pretresla vest, ko je bil ministerski predsednik španski zavratno umorjen. Splošno ogorčenje je vzbudilo dejstvo, da je ta najnovejši morivec zopet Italijan, Michele Angiolillo. Torej k laškima lopovoma Caserio in Acciarito se je pridružil lopov Angiolillo. Lepa čast to za „kulturno“ Italijo!

Pleskarska in lakirarska obrt Josipa Makoveca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.

se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franco na razpolago.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in
pohištena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izbornu zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. —

Alojzij Lenček,

stavbeni in galanterijski klepar,

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.

Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in zmerne cene.

Somišljeniki!

Agitujte za „Slovenski List“
— pridobivajte novih naročnikov!

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

☛ Poštena postrežba. ☛

Cene kakor pri razprodaji!

Cene kakor pri razprodaji!

Novo otvoreno! **Sredi mesta.** Novo otvoreno!
Zvezda.

Restavrant Fantini

Gradišče števil. 2.

Nova z velikim komfortom urejena restavracija.

Toči izbornu

Reiningshausovo in budjejoviško pivo. Najboljša vina. Izvrstna kuhinja.

Uzorna postrežba. Meščanske cene.

☛ Čez ulico prednostne cene. ☛

K obilnemu obisku vabi

najljudneje

L. Fantini.